

УДК 378.091.12.-051: 78] : 39: 008

Гу Жань

ЕТНОКУЛЬТУРНА ПЕДАГОГІЧНА ПІДТРИМКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИКИ ЯК ВАЖЛИВИЙ ЧИННИК УДОСКОНАЛЕННЯ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ

У статті розглядаються особливості етнонаціонального розвитку суспільства, які впливають на формування у майбутнього вчителя музики етнокультурної компетентності. Необхідність етнокультурної педагогічної підтримки особистості студента визначається важливим чинником удосконалення фахової підготовки у ВНЗ.

Ключові слова: етнокультурна педагогічна підтримка, навчальна діяльність, етнічність, етнокультурна компетентність, емпатія, толерантність.

Сьогодні фахова підготовка майбутнього вчителя музики у ВНЗ здійснюється в багатонаціональному, полікультурному освітньому просторі, в якому перебувають представники різних культур світу. Дисгармонія сучасного світу впливає, перш за все, на особистість, що зростає, розвивається, на її етичні позиції. Негативні тенденції в епоху змін виявляються зі всією очевидністю в галузі національних взаємин, у відношенні до культури, природи, людини.

Останнім часом набирає популярності серед іноземних студентів музично-педагогічна освіта, як така, що зарекомендувала себе перспективною в контексті поєднання виконавської майстерності та методичної складової. Музично-педагогічна освіта в Україні має глибоку традицію та спирається на величезний досвід, що забезпечує високий рівень фахової підготовленості майбутніх учителів музичного мистецтва, а тому є конкурентоздатною на світовому ринку освітніх послуг. Створення умов для отримання якісної освіти іноземцями в Україні безперечно сприятиме покращенню іміджу нашої країни, та допоможе надолужити втрачений освітній потенціал України.

Так, за статистичними даними Українського державного центру міжнародної освіти, на період 2016–2017 навчального року в Україні навчається 64066 іноземних громадян зі 147 країн світу. Серед лідерів за представництвом такі країни, як Азербайджан, Індія, Туркменістан, Марокко, Грузія, Нігерія, Йорданія, Узбекистан, Китай, Єгипет [11].

Особливе місце у підготовці іноземних кадрів відіграють програми академічної мобільності. Загалом упродовж 2015 р. в 61 ВНЗ України навчалися за програмами академічної мобільності 2361 іноземний студент із 69 країн світу. Зокрема, на програмах академічної мобільності навчалися 767 іноземних студентів (більшість – майже 44% із КНР, 16,3% із Польщі, 13,4% з Німеччини). Лідером серед вишів за кількістю іноземних студентів

за цими програмами (майже 42%) став Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова[11].

За програмами ступеневої мобільності здобували ступінь вищої освіти в цілому 1189 іноземних студентів (більшість із Туркменістану - 34% і КНР - 28%). Найбільша кількість іноземців за програмами ступеневої мобільності (майже 27%) навчалася в Національному університеті кораблебудування імені адмірала Макарова[11].

За програмами кредитної мобільності (для здобуття кредитів ECTS та/або відповідних компетентностей, результатів навчання) навчалися 182 іноземних студенти (більшість – громадяни країн Європейського Союзу: Польщі – 35,7%, Німеччини – 12%, Чехії – майже 10%). Лідерами серед українських вишів за кількістю іноземців за програмами кредитної мобільності у 2015 р. стали Національний університет “Львівська політехніка” (26,7%) і Київський національний університет імені Тараса Шевченка (18%)[11].

Мета статті полягає у висвітленні особливостей етнокультурної педагогічної підтримки майбутніх учителів музики.

Етнізація освіти набуває в наші дні небувалого розмаху. Не випадково сьогодні говорять про “етнічний ренесанс”, “етнічний парадокс”. Етнонаціональні проблеми постають у центрі уваги світової громадськості, набувають глобального характеру. Вирішення етнонаціональних проблем у Китаї передбачає удосконалення державної програми підготовки і закріплення кваліфікованих кадрів для розширення міжнародного співробітництва у галузі освіти; організацію їхнього навчання та підвищення кваліфікації; виконання цільових інноваційних програм, спрямованих на розширення участі Китаю у співробітництві на міжнародному ринку освітніх послуг [6, с. 68].

Сучасна суспільствознавча наука виявилася нездатною дати загальну дефініцію щодо етнічності. Коріння даної проблеми криються у використанні вузькоспеціалізованих підходів при аналізі феномена етнічності, розроблених в етнології, соціології, політології, фізичній антропології, біології, психології, лінгвістиці, культурології, філології, мистецтвознавстві та релігієзнавстві. Термін “етнічність”, запозичений вітчизняними вченими з західної антропології, не отримав задовільного визначення і у вітчизняній науці. Ю. Бромлей зазначав, що “Особливо широке використання в останній час в англійській літературі отримав термін “ethnicity”, який, щоправда, трактується далеко не однозначно: то як “характер або якість етнічної групи”, то як “етнічна одиниця” [4, с. 36].

Як зазначає В. Євтух, етнічність – термін, який відтворює якісні характеристики людини або групи людей, пов’язані з їхнім етнічним походженням і які виявляються у побуті, культурі, поведінці й в цілому у ментальності, підтверджуючи це походження й вирізняючи їх з поміж інших [7, с. 14]. Ознайомлення із вітчизняними та зарубіжними працями,

присвяченими етнічності, переконує в тому, що даний феномен складно виокремити і ще складніше адекватно визначити і описати. В дійсності, на сьогоднішній день у науковій літературі є майже стільки ж дефініцій етнічності, скільки налічується вчених, які намагалися їх сформулювати.

Так, у книзі М. Бенкса “Етнічність: антропологічні конструкції” вказується: “Протягом багатьох років “етнічність” є ключовим поняттям антропології та соціології, тим не менше, як і раніше представляється неясним його значення, застосування та співвідношення з іншими поняттями” [12, с. 1].

Етнологи та етносоціологи активно послуговуються цим терміном з середини 1960-х рр., коли у країнах з поліетнічним складом населення зростає зацікавленість походженням, а відтак культурою, традиціями представників різних народів, які волею долі опинилися у рамках однієї держави. На думку В. Б. Євтуха, значення етнічності для окремого народу чи його вихідців, які мешкають в іноетнічному оточенні, полягає у тому, що “вона є джерелом їхньої ідентичності у різні періоди історичного розвитку поліетнічних країн й залежить від низки чинників, серед котрих вагому роль відіграють можливості вдоволення потреб вихідців з інших народів у конкретному суспільстві” [7, с. 15].

Етнокультурна педагогічна підтримка майбутніх учителів музики у процесі фахової підготовки майбутніх учителів музики є інноваційним за своєю природою процесом, що трансформує існуючі традиції та породжує нові культурні цінності, збагачуючи тим самим як суб'єктів освітнього процесу, так і сам освітній процес.

Культура особистості та музично-естетичне виховання – об'єкти дослідження філософів: Л. Когана, І. Ляшенка, М. Мамардашвілі, Р. Тельчарової та ін.; психологів: Л. Виготського, В. Давидова, Л. Занкова, О. Леонтьєва, С. Рубінштейна, Б. Теплова та ін.; мистецтвознавців: Б. В. Асаф'єва, Р. І. Грубера, А. Н. Сохора та ін.; музикантів-педагогів: Е. Абдулліна, О. Апраксіної, Л. Аржачнікової, А. Козир, Г. Падалки, О. Рудницької, Н. Терент'євої, О. Хижної, Г. Ципіна, С. та В. Шацьких, О. Щолокової, Б. Юсова та ін.

Однак, проводячи аналіз досліджень з проблеми етнокультурної педагогічної підтримки майбутніх учителів, можна відмітити, що, не дивлячись на значну кількість праць, присвячених полікультурному вихованню та культурі міжнаціонального спілкування, питання етнокультурної педагогічної підтримки майбутніх учителів музики досліджені недостатньо.

Метою етнокультурної педагогічної підтримки є усунення перешкод, що заважають успішному музичному навчанню та фаховому становленню студентів у полікультурному середовищі українського ВНЗ.

Перешкода – це загальне поняття, яке містить у собі перепону, трудність, затримку, зупинку, проблему, задачу, сумнів, негативний стан.

Для майбутніх учителів музичного мистецтва ми можемо виокремити такі перешкоди, з якими студент не може справитись самотійно.

Для іноземних студентів це наступні труднощі:

- проблеми з адаптацією в чужій країні;
- мовні труднощі;
- труднощі в навчанні, недостатність фахових умінь з музично-педагогічних навчальних дисциплін; хиби у способах діяльності для досягнення позитивних навчальних результатів;
- перешкоди у взаєморозумінні та стосунках з українськими студентами та педагогами;
- відсутність комунікативних навичок взаємодії з представниками іншої культури.

Для українських студентів, які знаходяться поруч з іноземцями, можна виділити такі труднощі:

- незнання культурних та ментальних особливостей студентів-іноземців;
- неприйняття чужої та малозрозумілої культури;
- відсутність комунікативних навичок взаємодії з представниками іншої культури.
- труднощі в навчанні, недостатність фахових умінь з музично-педагогічних навчальних дисциплін; хиби у комунікації та способах діяльності для досягнення позитивних навчальних результатів

Як бачимо, представники полікультурного середовища ВНЗ відчують багато спільних проблем, які потребують ефективного вирішення.

Особистісно зорієнтована парадигма освіти вимагає переходу від суб'єкт-об'єктної до суб'єкт-суб'єктної взаємодії викладача та студента. Тому при особистісно зорієнтованому навчанні зусилля педагога спрямовані на організацію діалогу, стимулювання особистісного саморозвитку студента і саморегуляції. Є. Бондаревська вважає, що "У основі проектування особистісно зорієнтованої освіти знаходиться культурологічний підхід, що "орієнтує систему освіти на діалог з культурою людини як її творця і суб'єкта, здатного до культурного саморозвитку" [2, с. 63]. Культурологічний підхід, за Є. Бондаревською, у концепції особистісно зорієнтованої освіти розставляє ціннісні акценти гуманістичного змісту виховання. "Людина культури – гуманна особистість. Гуманність – вершина моральності, оскільки в ній любов до людей, до всього живого поєднується з милосердям, добротою, здатністю до співпереживання, альтруїзмом, готовністю надавати допомогу, розумінням цінності і неповторності кожної людини, недоторканності людського життя, милосердя, злагоди, добросусідства, уміння проявляти терпимість до всіх людей, незалежно від раси, національності, віросповідання, положення в суспільстві, особистісних властивостей" [1, с. 128].

Розуміння і прийняття всього різноманіття художньої культури сприяє

зміні ціннісних орієнтації особистості та вимагає наявності певних особистісних якостей: толерантності як визнання рівноправ'я і свободи кожного народу, розуміння різноманіття культур; емпатії як суб'єктивного сприйняття іншої людини, здатності проникнення у її внутрішній світ, що виявляється у формі співпереживання, співчуття, розуміння її думок і відчуттів; діалогічності як психологічної якості особистості, що дозволяє взаємодіяти, співробітничати в суспільстві.

Реалізація етнокультурної педагогічної підтримки передбачає від викладача ВНЗ:

– поваги особистості студента, виявлення довіри до нього, доброти, чуйності, співчуття, емпатійного ставлення, розуміння внутрішнього світу, адекватні навчальні вимоги;

– відповідних знань (вікових та індивідуальних особливостей студента; ефективних умов для адаптації іноземців; особливостей китайського та українського етносу, культури та особливостей китайської та української музично-педагогічної освіти);

– формування у студентів почуттів і якостей, необхідних для міжнаціональної взаємодії та взаєморозуміння (толерантність поглядів, суджень, віротерпимість, громадянську свідомість тощо);

– визнання і розвиток етнічного плюралізму у суспільстві;

– повага права вільного вибору людиною власних культурних ідентичностей;

– свобода вибору, повага рішень більшості та захист прав меншості;

– визнання рівних прав, обов'язків і можливостей для всіх студентів.

Висновки. Таким чином, інтеграційні тенденції, універсалізм, який набирає силу, та тенденції до виявлення унікальності різних народів надають особливої значущості проблемі поєднання універсальних принципів і цінностей з позитивним (а не просто нейтральним) відношенням до відмінностей (зокрема, етнічних). Упровадження етнокультурної педагогічної підтримки майбутніх учителів музики стає складовою особистісно зорієнтованої освіти, основний принцип якої – створення умов для реалізації особистісно розвиваючих функцій освітнього процесу, виховання гуманної особистості, здатної до культурного саморозвитку в сучасному багатонаціональному суспільстві, організації діалогу, що стимулює особистісний саморозвиток і саморегуляцію студента.

Використана література:

1. *Бондаревская Е. В.* Смыслы и стратегии личностно ориентированного воспитания / Е. В. Бондаревская // Педагогика. – 2001. – № 1. – С. 17-24.
2. *Бондаревская Е. В.* Гуманистическая парадигма личностно-ориентированного образования / Е. В. Бондаревская // Педагогика. – 1997. – № 4. – С. 11-17.
3. *Борев Ю.* Эстетика : в 2-х т. – 2-е изд. доп. / Ю. Борев. – М.- Смоленск : Русич, 1997. – Т.1. – 576 с. ; Т. II. – 640 с.
4. *Бромлей Ю. В.* Этнос и этнография / Ю. В. Бромлей. – Москва : Наука, 1973. – 223 с.

5. *Гачев Г.* Национальные образы мира : Курс лекций / Г. Гачев. – Москва : Издательский центр “Академия”, 1998. – 432 с.
6. *Ван Гоань.* Від практики до рішень: реформа та розвиток музичної освіти в школах нашої країни / Ван Гоань // Гуанчжоу. – 2005. – 273 с.
7. *Євтух В. Б.* Структура та характер взаємодії елементів сучасного українського етносу / В. Б. Євтух // Формування української нації: історія та інтерпретації. – Львів, 1995. – 314 с.
8. *Новосад Г., Шаповалова О.* Інтернаціоналізація вищої освіти: іноземні студенти в Україні (2015–2016) / Г. Новосад, О. Шаповалова // Актуальні питання організації навчання іноземних студентів в Україні : III Міжнародна науково-практична конференція, Тернопіль, 18-20 травня 2016.
9. *Рудницька Т. М.* Трудовий потенціал українського суспільства в етнічному вимірі / Т. М. Рудницька // Українське суспільство на порозі третього тисячоліття. – Київ, 1999. – С. 634.
10. *Саган О. Н., Пилипенко Т. І.* Європейські пріоритети державної етнонаціональної політики України / О. Н. Саган, Т. І. Пилипенко. – Київ, 2008. – С. 63.
11. *Шаповалова О.* Інтернаціоналізація вищої освіти: іноземні студенти в Україні (2017–2018,) / О. Шаповалова // Актуальні питання навчання іноземців в Україні у 2017–2018 навчальному році : V Міжнародна конференція, 24-25 квітня 2017, м. Київ, ДП “Український державний центр міжнародної освіти”, 2017.
12. *Bancs M.* Ethnicity: Anthropological Constructions. – P. 1.

References:

1. *Bondarevskaya Ye. V.* Smysly i strategii lichnostno orientirovannogo vospitaniya / Ye. V. Bondarevskaya // Pedagogika. – 2001. – № 1. – S. 17-24.
2. *Bondarevskaya Ye. V.* Gumanisticheskaya paradigma lichnostno-orientirovannogo obrazovaniya / Ye. V. Bondarevskaya // Pedagogika. – 1997. – № 4. – S. 11-17.
3. *Borev Yu.* Estetika : v 2-kh t. – 2-e izd. dop. / Yu. Borev. – M.- Smolensk : Rusich, 1997. – T. 1. – 576 s. ; T. II. – 640 s.
4. *Bromley Yu. V.* Etnos i etnografiya / Yu. V. Bromley. – Moskva : Nauka, 1973. – 223 s.
5. *Gachev G.* Natsionalnye obrazy mira : Kurs lektsiy / G. Gachev. – Moskva : Izdatelskiy tsentr “Akademiya”, 1998. – 432 s.
6. *Van Hoan.* Vid praktyky do rishen: reforma ta rozvytok muzychnoi osvity v shkolakh nashoi krainy / Van Hoan // Huanchzhou. – 2005. – 273 s.
7. *Ievtikh V. B.* Struktura ta kharakter vzaemodii elementiv suchasnoho ukrainskoho etnosu / V. B. Yevtikh // Formuvannia ukrainskoi natsii: istoriia ta interpretatsii. – Lviv, 1995. – 314 s.
8. *Novosad H., Shapovalova O.* Internatsionalizatsiia vyshchoi osvity: inozemni studenty v Ukraini (2015–2016) / H. Novosad, O. Shapovalova // Aktualni pytannia orhanizatsii navchannia inozemnykh studentiv v Ukraini : III Mizhnarodna naukovo-praktychna konferentsiia, Ternopil, 18-20 travnia 2016.
9. *Rudnytska T. M.* Trudovyi potentsial ukrainskoho suspilstva v etnichnomu vymiri / T. M. Rudnytska // Ukrainske suspilstvo na porozhi tretoho tysiacholittia. – Kyiv, 1999. – S. 634.
10. *Sahan O. N., Pylypenko T. I.* Yevropeiski priorytety derzhavnoi etnonatsionalnoi polityky Ukrainy / O. N. Sahan, T. I. Pylypenko. – Kyiv, 2008. – S. 63.
11. *Shapovalova O.* Internatsionalizatsiia vyshchoi osvity: inozemni studenty v Ukraini (2017–2018,) / O. Shapovalova // Aktualni pytannia navchannia inozemtsiv v Ukraini u 2017–2018 navchalnomu rotsi : V Mizhnarodna konferentsiia, 24-25 kvitnia 2017, m. Kyiev, DP “Ukrainskyi derzhavnyi tsentr mizhnarodnoi osvity”, 2017.
12. *Bancs M.* Ethnicity: Anthropological Constructions. – P. 1.

Гу ЖАНЬ. Етнокультурная педагогическая поддержка будущих учителей музыки как важный фактор усвершенствования профессиональной подготовки студентов.

В статье рассматриваются особенности этнонационального развития общества, которые влияют на формирование у будущего учителя музыки этнокультурной компетентности. Необходимость этнокультурной педагогической поддержки личности

студента определяется важным фактором усовершенствования профессиональной подготовки в вузе.

Ключевые слова: этнокультурная педагогическая поддержка, учебная деятельность, этничность, этнокультурная компетентность, эмпатия, толерантность.

GU ZHAN'. Etnocultural pedagogical support of future music masters as important factor of usrvshenstvovaniya of professional preparation of students.

In the article are described the ethnonational development of the state are analysed and focuses on the problems the ethnocultural competence of teaching staff training, the basis of which makes the principles of humanistic education upbringing.

Keywords: the scientific activity, the ethnicity, the ethnocultural competence, the empathy, the tolerance.

УДК 378.011.3-051: 37.016: 621.3+621.38]: 377

Дідик А. О.

ВІРТУАЛЬНИЙ ПРАКТИКУМ З КУРСУ “ЕЛЕКТРОТЕХНІКА ТА ЕЛЕКТРОНІКА” ДЛЯ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

У статті науково обґрунтовано реалізації віртуального експерименту до самостійної роботи студентів, спеціальності “Професійна освіта”, у процесі підготовки та виконання лабораторних робіт із курсу “Електротехніка та електроніка”. Проаналізовані вимоги до віртуального експерименту, комбінування реального і віртуального експериментів, єдності експериментальних і теоретичних методів пізнання.

Ключові слова: експеримент, електротехніка, електроніка, інформаційні технології, віртуальний практикум.

Інформаційні технології є невід’ємною складовою життєдіяльності держави, суспільства, людства і значною мірою визначають подальший соціальний, економічний та політичний розвиток. Комп’ютерні технології все більше впроваджуються у навчальний процес. Цей процес є логічним, природним, але в деякому сенсі неоднозначним і багато в чому – ще й суперечливим. Сьогодні використовуються два види лабораторних практикумів: на реальному обладнанні і віртуальний практикум. В умовах стійкої тенденції до зменшення обсягу аудиторних занять, недостатньою забезпеченістю ВНЗ сучасним лабораторним устаткуванням доцільним є використання віртуального лабораторного практикуму.

Питання розробки та використання віртуальних практикумів у навчальному процесі ВНЗ широко обговорюються вітчизняними та зарубіжними науковцями і практиками. Лабораторні практикуми для дистанційного вивчення загальнотехнічних дисциплін описані у працях